

زنجیره تأمین در صنعت حمل و نقل

دکتر روح ... نجد عطایی^۱

مقدمه

واژه زنجیره تأمین^۲ در اواخر دهه ۱۹۸۰ میلادی در دنیا مطرح گردید و در حوالی ۱۹۹۰ عملاً مورد استفاده قرار گرفت و امروزه ضرورت این مبحث در حوزه های صنعتی و مدیریتی بیشتر مورد توجه علما و دانشگاهیان قرار گرفته است و ابزاری برای ایجاد رقابت در بازارهای جهانی شده است.

مدیریت لجستیک و زنجیره تأمین بعنوان راهبردی برای کاهش قیمت تمام شده و افزایش سرعت و کیفیت و خدمات با اهداف دستیابی به مزیت های رقابتی در کسب و کار مورد توجه تولید کنندگان و توزیع کنندگان و مشتریان و بطور کلی عموم ذینفعان مطرح شده است و همزمان با پیشرفت روز افزون در فن آوری حمل و نقل و مقابله با افت انرژی و کاهش تلفات در حوادث و رعایت صرفه جوئیهای اقتصادی، مدیریت زنجیره تأمین در حوزه حمل و نقل از اهمیت بالاتر برخوردار می گردد و خوشبختانه این رویکرد رشد فزاینده ای به همراه دارد. ولی عمیقاً معتقد هستیم اگر مسئولان برنامه ریزی کشور و مدیران اجرایی و صاحبان مشاغل مربوط با نقاط و زوایای مختلف این سیستم آشنا نباشند و امکان استفاده از آخرین دست آوردهای تکنولوژیکی و علمی فراهم نگردد به واقع بصورت تصاعدی از جهان پیرامون خود عقب خواهیم ماند و رسیدن به اهداف برنامه های کشور میسر نخواهد بود و این کار به یک نهضت و جهاد جدی نیازمند است و باید بصورت کاملاً آخطار و هشدار آگاه کننده به مسئولان مربوط در کشور گوشزد نمائیم که هر روز فاصله ما با دنیا بیشتر می شود و رسیدن به اهداف توسعه بودن توجه به ابزار و حمل و نقل پیشرفت ان هم از جنس حمل و نقل ترکیبی و چند وجهی مقدور نیست .

اهمیت زنجیره تامین

در دنیای مدرن امروز باید افکار خود را به فرآیندهای کاری معطوف نمائیم و به فکر تحول و دگرگون سازی در پروسه های فرآیندها باشیم و از شبکه های مجازی که راههای رسیدن به اهداف را کوتاه کرده اند غفلت نکنیم. آنچه که در جریان مدیریت زنجیره تأمین مشهود است یکپارچه سازی فرآیندهاست. توسعه و بکارگیری لجستیک و زنجیره تأمین به یکی از بنیان های اساسی و یکپارچه سازی و افزایش بهره وری در بخشهای مختلف تولید و صنعت حمل و نقل در جهان تبدیل شده است.

مدیر عامل شرکت توسعه ترابری پیشرانان راه ابریشم^۱

^۲ Supply Chain

اگر حمل و نقل را یک صنعت تلقی کنیم در بازارهای جهانی به صورت انفرادی و مستقل نمی توان با رقبا رقابت کرد چرا که آنها عضوی از زنجیره تأمین جهانی هستند و موفقیت هر عضوی از زنجیره تأمین به همبستگی و هماهنگی و یکپارچگی اعضاء دیگر وابسته می باشد. اینترنت بعنوان مهمترین ابزار کسب و کار و اثر بخش ترین آنها در زنجیره تأمین می باشد و از سوی دیگر تجارت الکترونیک ابزاری برای بهبود کارایی در کسب و کار بوده و ارزش افزوده قابل ملاحظه ای برای شرکتها در حوزه زنجیره تأمین ایجاد می نماید.

زنجیره تأمین شامل تمامی بخشهایی است که بطور مستقیم یا غیر مستقیم با تأمین نیاز مشتریان ارتباط دارد و اجزاء بهم مرتبط در سه حوزه با کالا یا خدمات، پول و اطلاعات هر کدام دارای سهم خاص خود می باشد تا منافع هر جزء در حداکثر تأمین شود. بطور کلی افزایش سود زنجیره تأمین برای تمامی سطوح مؤثر می باشد و بالعکس در صورت کاهش قدرت رقابت پذیری، به تبع آن، تمامی سطوح و اجزاء زنجیره تأمین آسیب پذیر خواهد بود. فلذا به منظور افزایش سودآوری سطوح و کل زنجیره تأمین، مخصوصاً در بخش صنعت حمل و نقل به برقراری تعامل و همکاری بین سطوح شدیداً نیازمند است و علمای این رشته به دنبال ایجاد تعادل بین کلیه رشته های حمل و نقل اعم از ریلی- هوایی- دریایی و جاده ای با استفاده از ابزارهای نوین هستند تا با رعایت حقوق هر کدام از آنها از افزایش بهره وری بالاتر برخوردار باشند و با وجود امکانات موجود در جهان اطراف دستیابی به این امر بسیار سهل و آسان خواهد بود تا سود حاصل از این تعامل در تمامی سطوح زنجیره تأمین در بالاترین حد ممکن رعایت گردد.

رشد نیاز جوامع بشری در حوزه دانش به نحو شگفت آوری رو به افزایش است. اگر در گذشته نه چندان دور انسان به آمار حاصل از پردازش داده ها و اطلاعات برای اخذ تصمیم مناسب نیاز داشت امروز اتخاذ تصمیم، انتخاب و تحویل موثرترین تصمیم به کاربر را نیز فرآیندی زمان بر در انجام امور خود می پندارند. از این رو الزاماً انتظار دارد که این فرآیند نیز توسط ماشین انجام شود. اگر چه فرآیند اخذ تصمیم توسط ماشین به تنهایی با چالش های فراوان همراه است ولی انتخاب تصمیم از پیچیدگی خاصی برخوردار است که این پیچیدگی استفاده از روشها و فن آوری ها و الگوریتم های خاصی را ضروری می نماید که موضوع لجستیک و زنجیره تأمین بخش اعظمی را پاسخگوست لکن در حوزه حمل و نقل به جهت اینکه شاهرگهای اقتصادی جامعه را تشکیل می دهد از اهمیت بالا برخوردار می باشد و از اینکه مسیریابی ناوگان باری جزء مسایل بروز و کاربردی در صنعت حمل و نقل بشمار می رود و سرویس دهی به چند مشتری با موقعیت های مکانی متفاوت و تقاضاهای مختلف و کالاهای متنوع نیازمند به یک سیستم ترکیبی و چند وجهی است لذا سیستم زنجیره تأمین نیل به اهداف فوق را با تلفیق روشهای اجرایی میسر میسازد.

با پیشرفتهای روزافزون تکنولوژی و با رقابتی شدن کسب و کارها در بازارهای جهانی به منظور دسترسی به افزایش سطح خدمت رسانی و کاهش قیمت تمام شده و تسریع در پاسخ به نیازهای مشتریان و افزایش کیفیت محصولات و خدمات با هدف دستیابی به مزیت های رقابتی و تخصیص و تداوم سهم بیشتر از بازار، لجستیک و زنجیره تأمین اهمیت بیشتری پیدا می کند. بطور خلاصه اهمیت لجستیک و زنجیره تأمین به شرح ذیل است:

1. صرفه جویی در زمان
2. مدیریت صحیح بر منابع
3. ایجاد هم افزایی بلحاظ هم پیوندی
4. حرکت به سمت توسعه و تعالی
5. مدرنیزه نمودن امورات
6. ایجاد توسعه پایدار
7. اشتغال زایی منطقی و اجتناب از بیکاری پنهان
8. ایجاد ارتباط ارگانیک بین بخشها
9. کاهش قیمت تمام شده خدمت و کالا

10. افزایش کیفیت کالا و خدمات و استاندارد سازی آنها
 11. بهینه سازی فعالیتهای و قیمتها
 12. ایجاد رقابت سالم
 13. کوچک سازی ساختارهای اداری
 14. اطلاع رسانی سریع در فرایند کارها
 15. اثر بخشی و کارایی کد گذاری در سیستم های لجستیک و زنجیره تأمین
 16. بهره برداری از روش های برنامه ریزی خطی با وجود بانک اطلاعات موجود
 17. داشتن ساختار منطقی و صحیح در زنجیره تأمین موجب روانسازی در فرایند کسب و کار
 18. زنجیره تأمین از هزینه های زاید و گاهی تشریفاتی پیشگیری می نماید.
 19. مشتری مداری بدلیل یکپارچه سازی در پاسخگویی به نیازها
 20. موجبات ارتقاء سطح دانش بنگاههای تأمین و توزیع
- تحقق موارد فوق به اصطلاح زیر ساختههای سخت افزاری و نرم افزاری نیازمند است و عملاً با تمسک به موارد یاد شده و تکیه بر مفاهیم مهندسی مجدد در فرایندها و استفاده از الگوهای مدرن مدیریت علمی، می توان پایگاه داده ای قوی برای اعمال متدهای ERP فراهم نمود تا بستری برای تحول و دگرگون سازی فرایندها (BPR) را شاهد بود و خوشبختانه کشور ما به جهت موقعیت جغرافیایی در یک شرایط استثنایی و عالی قرار دارد و ترکیب این توانمندی خدادادی با استعدادهای بالقوه منابع انسانی و مدیریت مبتنی بر دانش، بهره وری را صد چندان می نماید.